

Varha

Varsinais-Suomen
hyvinvointialue

Egentliga Finlands
välfärdsområde

Lausuntopyyntö Varsinais-Suomen kunnille koskien Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyskeskuspalvelujen palveluverkon uudistamisesta

Begäran om utlåtande till kommuner i Egentliga Finland om utkastet till reformen av servicenätverket för Egentliga Finlands välfärdsområdets social- och hälsocentralservice

Kyselyn tarkoitus on esitellä luonnosta sote-keskusten, sote-asemien ja sote-pisteiden alueellisesta sijoittumisesta perusteineen ja tarjota kunnille mahdollisuus antaa siitä lausuntonsa.

Lausuntopyynnön liitemateriaalina toimitetaan:

- Varhan palvelustrategia
- 15.3. esitetty sote-keskuspalveluverkkosuunnittelun PP-esitys pdf-versiona
- väestöennusteet alueittain (FCG:n tekemä PP pdf:nä)

Syftet med enkäten är att presentera utkastet med motiveringar till den regionala placeringen av social- och hälsocentraler, social- och hälsostationer samt serviceställen för social- och hälsovården och att ge kommunerna en möjlighet att yttra sig över utkastet.

Som bifogad material till utkastet presenteras:

- Varhas servicestrategi
- presentationen från den 15 mars angående planeringen av social- och hälsocentralnätverket
- områdesvisa befolkningsprognoser (producerade av FCG)

1. Kunta / Kommun *

- Aura
- Kaarina / S:t Karins
- Kemiönsaari / Kimitoön
- Koski TL / Koski
- Kustavi / Gustava
- Laitila / Letala
- Lieto / Lundo
- Loimaa
- Marttila / S:t Märten
- Masku / Masko
- Mynämäki / Virmo
- Naantali / Nädendal
- Nousiainen / Nousis
- Oripää
- Paimio / Pernar
- Parainen / Pargas
- Pyhäranta
- Pöytyä / Pöytis
- Raisio / Reso
- Rusko
- Salo
- Sauvo / Sagu
- Somero
- Taivassalo / Tövsala
- Turku / Åbo
- Uusikaupunki / Nystad
- Vehmaa / Vemo

2.

Toimielin/virkatehtävä, jonka näkemystä vastaus edustaa
/ Instans/tjänsteinnehavare vars åsikter svaret representerar

*

3. Vastauksen antajan nimi / Namn på den svarande *

4. Esitetty viranhaltijaluonnos pohjautuu Varhan palvelustrategiaan ja palveluverkkosuunnittelun tarkennettuihin periaatteisiin, joista aluevaltuuston on tarkoitus päättää 24.4. Luonnos huomioi sote-keskuspalvelujen nykykäytön määrän, väestöennusteiden sekä pitkän aikavälin palvelutarve-ennusteiden lisäksi virkamiesarviot henkilöstön saatavuudesta. Lisäksi siinä on otettu huomioon tiedot kiinteistöjen kunnosta, toimipisteiden fyysinen saavutettavuus sekä hyvinvointialueen taloudellinen tilanne ja valtuuston hyväksymät tuottavuustavoitteet.

Hyvinvointialueen palveluverkkoa ei näkemyksemme mukaan ole tarkoituksenmukaista suunnitella kunta- tai organisaatiolähtöisesti, vaan suunnittelussa on huomioitu mahdollisuus palvelujen tarjoamiseen yli kunta- ja seutukuntarajojen huomioiden luonnolliset asiointisuunnat ja palvelujen ajallinen saavutettavuus.

Det presenterade tjänsteinnehavarutkastet grundar sig på servicestrategin för Varha och de detaljerade principerna för planering av servicenät, som välfärdsområdesfullmäktige beräknas besluta om den 24 april. I utkastet beaktas den nuvarande användningsvolymen för social och hälsocentraltjänster, befolkningsprognoser, långsiktiga prognoser för efterfrågan på tjänster samt tjänsteinnehavarnas bedömning av personaltillgången. Det tar också hänsyn till information om byggnadernas skick, verksamhetspunkternas fysiska tillgänglighet samt välfärdsområdets ekonomiska situation och de produktivitetsmål som antagits av fullmäktige.

Enligt vår uppfattning är det inte ändamålsenligt att utforma servicenätverket utgående från kommungränser eller organisationsstrukturer, istället beaktar planeringen möjligheten att tillhandahålla tjänster över kommun- och regiongränser, med beaktande av naturliga rörelsemönster och tjänsternas tidsmässiga tillgänglighet.

	Kyllä, täysin / Ja, helt och hållet	Kyllä, osin / Ja, delvis	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Emme täysin / Inte helt och hållet	Emme lainkaan / Inte alls
a) Pidätkö perusteltuna käyttää esitettyjä palvelutarve-ennusteita palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda de presenterade prognoserna över framtida servicebehov som grund för planering av servicenät?	☐	☒	☐	☐	☐
b) Pidätkö perusteltuna käyttää henkilöstön saatavuusarvioita palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda prognoser över personaltillgången som grund för planeringen av servicenätet?	☐	☒	☐	☐	☐
c) Pidätkö perusteltuna käyttää nykyisten sote-kiinteistöjen sijainti- ja kuntotietoa palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda de befintliga social- och hälsovårdsfastigheternas kondition och placering som grund för planeringen av servicenät?	☐	☐	☐	☒	☐
d) Pidätkö perusteltuna huomioida hyvinvointialueen taloudellinen tilanne palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att ta hänsyn till välfärdsområdets ekonomiska situation som grund för planeringen av servicenätet?	☐	☒	☐	☐	☐
e) Pidätkö perusteltuna käyttää kuntarajat ylittävää tarkastelua palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda en kommunövergripande betraktelse som grund för planeringen av servicenätet?	☐	☒	☐	☐	☐

5. Mikäli vastasitte, että edellä kuvatut tiedot eivät ole perusteltuja käyttää palveluverkkosuunnittelun pohjana, kertokaa, miksi.

Om ni svarade att den information som beskrivs ovan inte är motiverad som grund för planering av servicenätet, vänligen förklara varför.

Palveluverkkosuunnittelu tulee tehdä riittävän pitkäjänteisesti, väestön palvelutarpeet ja ajalliset etäisyydet palveluihin huomioiden. Olemassa olevat kiinteistöt tai niiden kunto eivät ole peruste palveluverkon pitkäjänteiselle muodostamiselle.

6. Mitä positiivisia vaikutuksia näette seuraavan kuntarajat ylittävästä palveluverkkosuunnittelusta?

Vilka positiva effekter ser ni som ett resultat av kommunöverskridande planering av servicenätverk?

Väestön palvelutarpeet ja asiointimatkat pystytään huomiomaan kuntarajat ylittäen ja kustannustehokkaasti.

7. Mitä negatiivisia vaikutuksia näette seuraavan kuntarajat ylittävästä palveluverkkosuunnittelusta?

Vilka negativa effekter förutser ni som en följd av kommunöverskridande planering av servicenätverk?

Naantalin kaupunkilaiset ovat tottuneet tiettyyn palvelutasoon ja palveluiden saatavuuteen, jonka Naantalin kaupunki on aiemmin pystynyt turvaamaan. Asukkaiden päivittäisasiointisuunnat ovat tukeneet sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden toimipisteverkostoa eli kaikki kaupunkilaisten palvelut on tuotettu asiakasta lähellä.

Mikäli muutoksia palveluverkkoon tulee, niitä tulee toteuttaa harkiten ja porrastaen palvelujen saatavuuden muutosta siten, että samalla kehitetään palveluverkkoa sekä digitaalisia palveluja. Erityisesti ikäihmiset ja julkisen liikenteen varassa olevat asiakkaat on huomioitava.

8. Sote-keskukset, sote-asetat ja sote-pisteet sijoittuvat väestökeskittyymiin, joissa palvelujen ajatellaan olevan hyvin saavutettavia. Miten esitelty luonnos tukee näkemyksenne mukaan palvelujen saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta?

Social- och hälsocentraler, -stationer och serviceställen för social- och hälsövården placerar sig i tätorter där tjänsterna förväntas vara lättillgängliga. Hur anser ni att utkastet stöder tillgängligheten till tjänster för olika befolkningsgrupper?

	Riittävästi / Tillräckligt	Jokseenkin riittävästi / Till någon grad	Ei riittävästi / Inte tillräckligt	Emme ota kanta / Ingen åsikt
a) lapset ja nuoret / barn och ungdomar	☒	☐	☐	☐
b) työikäiset / personer i arbetsför ålder	☒	☐	☐	☐
c) ikääntyneet / de äldre	☐	☐	☒	☐
d) ruotsinkieliset / svenskspråkiga	☐	☒	☐	☐
e) muut väestöryhmät, mitkä / andra befolkningsgrupper, vilka	☐	☐	☐	☐
<input type="text"/>				

9. Mikäli vastasitte "ei riittävästi", kertokaa miksi.

Naantalinn kaupunki esittää, että Velkuan ja Merimaskun terveystipistettä ei lakkauteta ja Rymättylän palvelussa jatketaan lääkäriin vastaanottoa. Perusteena esitämme seuraavaa:

Palvelujen tarve

Palveluverkkosuunnitelmaa laadittaessa on tärkeä ottaa huomioon, että Rymättylän Katavakoti toimii paikallisena ja kokonaisvaltaisena sosiaali- ja terveydenhuollon keskuksena. Katavakoti sijaitsee aivan Rymättylän keskustassa ja terveystipiste toimii sen yhteydessä. Yksikössä on myös ympärivuorokautista palveluasumista. Katavakodin vieressä sijaitsee kaupungin vuokratervitalot, jotka toimivat myös ikääntyvien ihmisten asuntolina. Palvelukeskus tukee rivitaloasukkaiden kotona selviytymistä ja se voi ehkäistä asukkaiden siirtymistä vaativampien palvelujen piiriin. On otettava huomioon, että ikääntyneiden määrä Naantalissa kasvaa entisestään tulevina vuosina ja ympärivuorokautisten paikkojen tarve tulee lisääntymään. Terveystipisteen lääkäripalvelut tukevat myös ympärivuorokautisen hoidon asiakkaita sekä avohuollon vanhusasiakkaita Rymättylässä.

Terveydenhuollon lähipalvelut on tuotettu saariston entisissä kuntakeskuksissa. Suurin osa palvelun käyttäjistä on iäkkäitä, jolloin liikkuminen julkisilla kulkuneuvoilla kaupungin keskustaan on hankalaa ja aiheuttaa lisäkustannuksia. Valmiuksia digitaalisten palveluiden käyttöön ei ole kaikilla.

Saaristossa on totuttu elämään kotona hyvinkin pitkään, jolloin lähipalvelut lisäävät merkittävästi kotona asumisen mahdollisuutta. On sekä ekologisesti että sosiaalisesti kestävämpää tuoda ammattilaisen palvelu lähelle asiakasta kuin liikuttaa yksittäistä iäkstä asiakasta keskustan palvelujen pariin.

Julkisen liikenteen toimivuus

Naantalin saaristoalueilla palvelujen saavutettavuus on erityisen haastavaa alueella, jossa mantereelle ei ole kiinteää tieyhteyttä. Esimerkiksi Velkualla yhteysalusliikenteen ja lossiliikenteen päässä olevilta saarilta ja Velkuanmaasta matka Naantaliin saattaa kestää henkilöautolla yli tunnin. Mikäli asiakas joutuu turvautumaan julkiseen kulkuneuvoon, saattaa matka-aika yhteen suuntaan olla lähes 2 tuntia. Julkinen liikenne on heikkoa, jolloin paluumatkan odotusajat saattavat muodostua usean tunnin mittaiseksi, ennen kuin pääsee palaamaan takaisin kotiin.

Edellä mainituista syistä on tärkeää, että peruspalvelut löytyvät kyläkeskusten alueelta. Palveluverkkosuunnitelman mukainen 33 minuutin mukainen ajomatka Velkualta Naantalin terveyskeskukseen toteutuu ainoastaan omalla autolla Teersalosta tai Livonsaarelta. Noin puolet Velkuan asukkaista asuu ilman kiinteää tieyhteyttä, jolloin 33 minuutin matka-aika ylittyy.

Myös Rymättylässä asuu asukkaita ilman kiinteää tieyhteyttä yhteysalus- tai lossi matkan päässä. Niille, jotka käyttävät julkista kulkuneuvoa, on Rymättylän terveystien palvelut helpommin saavutettavissa. Matka Rymättylän keskustaan edellyttää palvelubussin käyttöä ja siellä vaihtoa Fölin bussiin, jolla pääsee Naantaliin. Lisääntynyt Kela-taksin käyttö lisää sekä asiakkaan että yhteiskunnan kustannuksia.

Naantalin kaupunki kiinnittää huomiota siihen tosiseikkaan, että lipputuloja ja valtionavustuksia lukuun ottamatta kaikki julkinen liikenne saaristossa on kunnan maksamaa. Mikäli hyvinvointialueen palveluverkkomuutokset aiheuttavat lisäliikenteen tarvetta, edellyttää Naantalin kaupunki, että hyvinvointialue osallistuu näihin kustannuksiin.

Ympäristövaikutukset

Myös ympäristövaikutukset ovat tärkeä arvioida palveluverkkouudistuksessa. Viedäänkö palvelut asiakkaan lähiympäristöön vai kuljetetaanko yksittäistä asiakasta keskustan palveluihin. Hyvinvointialue voi suurena toimijana myös vaikuttaa omilla ja sopimuskumppaniensa hankinnoilla ympäristöön.

Saariston lähipalvelujen turvaaminen

Lähipalvelut turvaamalla pystytään ehkäisemään kustannusten kasvua erikoissairaanhoidossa. On tärkeää, että perusterveydenhuolto järjestetään riittävän lähellä asiakasta huomioiden saaristoisuus, matkat ja asiakkaalle aiheutuvat kustannukset. Naantalin kaupunki korostaa, että erilaisia ratkaisuja tehdessä tulee ottaa huomioon asiakkaan ja myös saaristoalueen elinvoimaisuuden näkökulma.

Naantalin kaupunki vetoaa saaristolakiin palvelujen järjestämisessä. Laki saariston kehityksen edistämisestä edellyttää, että valtion ja kuntien toimin on pyrittävä turvaamaan saariston kiinteä asutus luomalla väestölle riittävät mahdollisuudet peruspalvelujen saantiin. Tämä koskee nykyisin myös hyvinvointialueita.

Naantalin kaupunki vetoaa myös alueelliseen yhdenvertaisuuteen: Naantalin saaristo-osien palvelujen ylläpitämiseen tulee ohjata hyvinvointialueen saamaa valtionosuutta, joka on kohdennettu saariston palveluihin. Jo hyvinvointialuetta rakennettaessa saaristoisuus huomioitiin kustannuksia lisäävänä tekijänä ja niiden rahoitukseen saatiin erillinen saaristolisa saariston palveluiden turvaamiseksi. Saaristo-alueiden tulee olla palvelujen järjestämisen suhteen yhdenvertaisia keskenään.

Kaupunki on tehnyt hyvää yhteistyötä Varhan kanssa. Saariston terveystieteiden suunnittelussa toivomme tämän yhteistyön jatkuvan, jotta terveystieteiden palvelut saadaan järjestettyä mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tarvetta vastaavaksi. Yksi vaihtoehto voisi olla ns. saaristotiimin perustaminen, jossa tietty tiimi ottaa vastuun saariston palveluiden järjestämisestä. Myös tilojen suhteen voidaan miettiä eri vaihtoehtoja.

10. Miten arvioitte esitetyn luonnoksen vaikuttavan kuntanne elinvoimaan, alueenne työvoimaan ja yrityksiin ja muihin sidosryhmiin?

Hur bedömer ni att utkastet skulle påverka livskraften i er kommun samt arbeidskraften, företagen och andra intressenter i ert område?

	Vahvasti positiivinen vaikutus / Stark positiv påverkan	Jonkin verran positiivinen vaikutus / Viss positiv påverkan	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Jonkin verran negatiivinen vaikutus / Viss negativ påverkan	Vahvasti negatiivinen vaikutus / Stark negativ påverkan
a) kuntanne talous / ekonomin i er kommun	☐	☐	☐	☐	☒
b) alueenne työllisyys / sysselsättningen i er region	☐	☐	☐	☒	☐
c) alueenne yritykset / företagen i er region	☐	☐	☐	☒	☐

11.

Millaisia/mitä muita positiivisia vaikutuksia tunnistatte?

Vilka andra positiva effekter kan ni identifiera?

12. Millaisia/mitä muita negatiivisia vaikutuksia tunnistatte?

Vilka andra negativa effekter kan ni identifiera?

Naantalin kaupunki huomauttaa, että palveluverkko olisi tullut kokonaisuudessaan tuoda lausuttavaksi, eikä ainoastaan osa siitä kerrallaan. Ilman kokonaiskuvaa on mahdotonta suunnitella kuntien näkökulmasta kiinteistöratkaisuja.

13. Mitä keinoja tunnistatte mahdollisten negatiivisten vaikutusten hillitsemiseksi?

Vilka åtgärder identifierar ni för att mildra potentiella negativa effekter?

14. Mitä muuta haluatte sanoa Varhan palveluverkkosuunnittelusta?

Vad mer skulle ni vilja säga om Varhas servicenätverksplanering?

Naantaliin on palveluverkkoesityksessä esitetty sote-asema, vaikka kävijämäärät Naantalin terveyskeskuksessa ovat olleet merkittävästi suuremmat kuin useassa muussa kunnassa. Käyntimäärien perusteella Naantaliin tulisi osoittaa sote-keskus. Sote-keskuksen sijainti Naantalin keskustassa tukisi myös saaristolaisten palvelujen järjestämistä ajallinen matkaetäisyys palveluihin huomioiden. Palveluverkkoesityksen perusteella ei pysty kattavasti arvioimaan, mitkä konkreettiset palvelut tosiasiallisesti ovat uhattuina kaupunkilaisen näkökulmasta.

Naantalin kaupungin näkökulmasta vuodeosastopalvelujen säilyminen Naantalissa on ensiarvoisen tärkeää. Vaikka vuodeosastopalvelut kuuluvat osaksi sairaalapalveluita, ei niiden tarkastelua tulisi erottaa erilliseksi kokonaisuudeksi.